

NOVRUZ gəlir YAZ gəlir

Bu ilki Novruz bayramı ölkəmizin ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin tam bərpası şəraitində həyatımızın yeni mərhələsinin başlanğıcına təsadüf etməsi ilə əlamətdardır. Yaz fəslinin yeniləşdirici ab-havası daha güclü Azərbaycan naminə hər birimizin qurub yaratmaq əzmini artırır. Əminəm ki, azadlığımıza qovuşmuş əzəli torpaqlarımıza əbədi qayıdışımızı qalibyyət duyğusundan aldığımız böyük ruh yüksəkliyi ilə ən qısa zamanda uğurla gerçəkləşdirəcəyik.

*İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının
Prezidenti*

Xoş niyyətlər bayramı

Xalqımızın ən əziz bayramı olan Novruz yurdumuza qədəm qoyur. Ulularımızdan bizə yadigar qalan, milli ruhumuzu və yaddaşımızı bütün zənginliyi ilə özündə əks etdirən bu bayram milli kimliyimizin nişanəsidir. O, Azərbaycan xalqı olaraq bizim nə qədər sağlam təfəkkürə, mənəvi-əxlaqi baxışlara malik olduğumuzu, tarixin bütün dövrlərində yeniliklərə, inkişafa açıqlığımızı, keçmişimizi, bu günümüzü və gələcəyimizi göstərir. Bu mənada Novruz sadəcə bir el bayramı deyil, minilliklər ərzində cıralanmış, ulularımızın düşüncələrindən, dünyagörüşündən süzülən, milli varlığımızın bir çox cəhətinin özündə ehtiva edən bütöv bir dəyərlər sistemidir.

Xalqımızın idealları, ümid və arzuları, dünyagörüşü, yaradıcılıq potensialı bu bayramda öz əksini tapıb. Təkcə Novruz, onun tələp etdiyi mənəvi keyfiyyətləri nəzərdən keçirməklə Azərbaycan xalqının milli xarakterini, ideallarını tam təsvir etmək olar. Novruzda qədimliyimizin bütün çalarları var. Tarixi keçmişimizlə bağlı xeyli suallara bu bayramın adət-ənənələrində, dəyişməz atributlarında cavablar tapılıb. Ona görə də Azərbaycan xalqı bu bayramını, hətta qadağan olunduğu vaxtlarda belə müxtəlif formalarda keçirib.

Novruz kimi mənəvi dəyərlərimizin gücü ilə xalqın milli yaddaşı itməyib. Təzyiqlər qarşısında aşınması mümkün olmayıb. Əksinə, daha da güclənib, möhkəmlənib, nosillərdən-nosillərə ötürülüb. Elmi cəhətdən öyrənilib. Bu bayrama aid folklor nümunələri sənədləşdirilib. Novruzun bir çox simvolu mədəniyyət və incəsənətimizin qiymətli icinlərini çevirilib. Bizi bütün dünyada tanıdan atributlar sırasına qoralarlıdır.

Min illərdən gələn dəyərimiz

Novruz bayramı haqqında böyük şəxsiyyətlərimiz öz düşüncələrini bölüşmüşlər. Xalqların qorinələr boyu formalaşmış yüksək mənəvi-əxlaqi meyarlarını pak və sağlam niyyətlərlə qoruyaraq bütövlükdə cəmiyyətin pozitiv ruhdan inkişafına təsir göstərən, onun genetik yaddaşını, tarixi kimliyini, milli irs və özünəməxsusluğunu gələcək nəsillərə ötürmək kimi çətin missiya fenomenal insanların üzərinə düşmüşdür.

Bu baxımdan xalqımızın bütün milli-mənəvi dəyərlərini daim uca tutan Ümummilli Lider Heydər Əliyevin fikirləri indiyə qədər Novruz bayramı haqqında yazılan, deyilən kəlmələrin ümumiləşmiş ifadəsi kimi tarixə əbədi həkk olunub: "Bu bayram bir də onunla fərqlənir və sosiyyətlərini ki, bu bayramda siyasi baxışlarından, siyasi dünyagörüşündən asılı olmayaraq hamı bayram edir. Əgər bu günümüzü götürsək, iqtidardə, müxalifət də bayram edir, bir-birini sevmə də bayram edir, bir-birine düşmən olan da. Amma bayramın bizə bəxş etdiyi ən gözəl nemət ondan ibarətdir ki, qədim zamanlardan bu bayramda insanlar kin-küdurətı unudur, küsülülər barışır, ziddiyyətlər aradan götürülür. Demək, bu, dostluq, həmrəylik, yüksək mənəviyyət bayramıdır. Ona görə də Novruz bayramını hər il böyük el bayramı kimi, hər bir insanın şəxsi bayramı kimi qeyd edərək biz

istəyirik, arzu edirik və bu, Azərbaycan vətəndaşlarının əksəriyyətinin arzusudur ki, ölkəmizdə milli həmrəylik, vətəndaş həmrəyliyi, birliyi olsun. Bu ali məqsədləri, ali fikirləri ulu babalarımız bizə nəsihət ediblər. Bu bayram yaranandan onun xüsusiyyətləri insanları həmişə dostluğa, həmrəyliyə, qarşılıqlı anlaşmaya dəvət edibdir".

Ümummilli Lider Heydər Əliyev Novruzda milli ideologiyamızın təməl sütunlarından biri kimi yanaşırdı. Bu bayram müəyyən dövrlərdə qadağalara, təzyiqlərə məruz qalmışdır. Əvvəlcə imperiya ideoloqları müxtəlif yollarla Novruzda milli yaddaşımızdan silib ihlaq etdikləri ərazilərdə yeni bayramları dəbə gətirməklə onu gözdən salmağa, xalq içərisində unudurmağa böyük cidd-cəhd göstərmişlər. Bu ənənə sovetlər dönəmində daha ağırlı şəkildə davam etdirilmişdir. Novruzun milli bayram kimi keçirilməsinə böyük qadağalar qoyulmuş, o, dini bayram hesab edilərək sovet dövləti tərəfindən unudurulmağa çalışılmışdır. Ötən əsrin 60-cı illərinin sonlarında ölkədə milli özünüdərkə böyük qayıdış başladığı zaman bu qadağalar da tədricən sənədlənmişdir.

Ötən əsrin 70-ci illərində isə Novruz bayramı ilk dəfə olaraq möhz Ulu Öndərin xeyir-duası ilə qeyd olunmuşdur. Ümumxalq bayramının yüksək səviyyədə keçirilməsi Azərbaycan xalqının milli ruhunu yüksəltmiş, milli irsə, tarixə böyük məhəbbət yaratmışdır. Novruz adət-ənənələri o dövrdə çəkilmiş filmlərdə də özünə yer tapmışdır. Hər dəfə "Dəli Kür" filminə baxarkən Novruzun nemət təbliğ olunduğunu əyani şəkildə görürük. Möhz müdrik rəhbərin qayğısı ilə həmin illərdə qorunub saxlanılan milli-mənəvi dəyərlər sonralar Azərbaycan xalqının dövlət müstəqilliyinin bərpasında müstəsna rol oynamışdır.

"Böyük mənəvi gücə malik olan Novruz bayramı ulu əcdadlarımızın bizə verdiyi ən gözəl yadigar olub, Azərbaycan xalqının milli ruhunu və yaddaşını, onun daxili alomini bütün zənginliyi ilə yaşadır. Təbiətin oyanışının, varlığın yenidən canlanmasının müjdəsini verən Novruz bayramı, ən qədim zamanlardan bəri həyat və məişətimizə daxil olmuş, insanlara aydın və işıqlı sabaha, xoşbəxt gələcəyə inam duyğusu bəxş etmişdir" deyə Ulu Öndər bu bayramı milli ruhumuzu yaşadan, xalqın genetik yaddaşını qoruyan əsas amil kimi dəyərləndirmiş və onu əbədləşdirmişdir. Bu, əslində, Ümummilli Lider tərəfindən atılan möhtəşəm bir addım idi.

Xoşbəxtlik anı

Dörd ildir ki, başqa el bayramlarımız kimi, Novruzun da tamam yeni bir hüsnü var. Xalqın son dörd ilə qədər hər Novruz bayramında dilə gətirdiyi, müqəddəs dua kimi zikr etdiyi arzulər çin çıxdı. Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi, rəşadətli ordumuzun gücü ilə torpaqlarımız işğaldan azad edildi. Artıq dörd ildir ki, azad yurdlarımızda Novruz tonqalları qalır, bu torpaqlar da bayram ab-havasına bürünür. Ötən il ölkəmizin ərazi bütövlüyü təmin olunduqdan sonra Novruz bayramında ilk dəfə olaraq Xankəndidə, Xocalıda və Qarabağdakı digər əzəli-əbədi yurdlarımızda da bayram ocaqları çatdırıldı. El dilərdə dastan olan Zəfərini, bu torpaqlarda başlanmış yeni həyatını, ən böyük niyyətinə çatmasını bayram edir. Dünyanın dörd bir yanında dostlar baxıb bizimlə birgə sadlanır, düşmənlər, bizi istəməyənlər xar olur.

Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev xalqımızı illərdən bəri arzusunda olduğu Zəfərə qovuşdurmaqla Ümummilli Lider Heydər Əliyevin vəsiyyətini yerinə yetirdi. Bu qələbəmizlə, vahid amal uğrunda illərdir mübarizə aparan insanların milli birliyinin, bütövlüyünün, vətəndəşliyinin qədər böyük dəyər olduğunu göstərdi. Azərbaycan Prezidentinin Vətən müharibəsindəki qələbəmizdən sonrakı ilk Novruz bayramında - 2021-ci ilin 20 martında Şuşada, Cıdır düzündə xalqımıza bayram müjdəsi kimi dilə gətirdiyi kəlmələr yüzlərlə ailəyə sevinc bəxş etdi: "Bilirəm, hər birimiz, xüsusilə keçmiş məcburi köçkünlər hər dəfə bayram ərəfəsində və bayram günlərində deyirdik ki, inşallah, gələcək il azad edilmiş torpaqlarda, Qarabağda Novruz bayramını qeyd edəcəyik və artıq bu, reallıqdır... Bu gözəl bahar bayramını biz işğaldan azad edilmiş torpaqlarda qeyd edirik... Şadam və xoşbəxtəm ki, artıq bu, bir ənənəyə çevrilib və Novruz bayramını biz burada, doğma Qarabağ diyarında qeyd edirik. ...Bu gün Novruz bayramını ölkəmizin mədəniyyət paytaxtı olan Şuşada qeyd edirik. Bu, tarixi hadisədir. Bu, böyük xoşbəxtlikdir. Allah Azərbaycan xalqının dualarını eşitdi. Biz Şuşa və azad edilmiş bütün torpaqları bərpa edəcəyik".

Yeni həyatın başlanğıcı

Bu gün Azərbaycan dövləti yeni strateji mərhələnin məqsədlərinə doğru inamla irəliləyir. Bu məqsədlər ermənilərin illərlə vandalcasına dağıdıb tar-mar etdikləri yurdlarımızı yenidən qurmaq, bu torpaqları dirçəltmək, inkişaf axarına qovuşdurmaqdır. Dövlətimiz heç bir ölkənin maddi dəstəyinə, maliyyə yardımına ehtiyac duymadan yalnız öz resursları hesabına bu işi yüksək səviyyədə yerinə yetirir. Şəhərlərimiz, kənd və qəsəbələrimiz genişmiqyaslı quruculuq-abadlıq tədbirləri ilə yenidən həyata qaytarılır. Qarabağ, Şərqi Zəngəzur əvvəlkindən də

gözəl qurulur. Çünki hər daşına, kərpicinə bu yurdun insanların sevgisi qoyulur. Xalqın qələbə əzminin, bu torpaqlarda rifah, əbədi sülh və xoşbəxtlik arzusunun simvolu kimi yanaşılır.

İllərdir Vətənin müxtəlif məkanlarında yurd həsrəti ilə yaşayan, təxminən 30 ilə yaxın müddətdə çox böyük əziyyətlər çəkən məcburi köçkünlərimiz qrup-qrup öz doğma ocaqlarına qayıdırlar. Onlar da dövlətimizin qurucu əllərinin tikib-abadlaşdırdığı gözəl, müasir mənzillərdə yeni həyatlarına başlayırlar. Evlərdə, ocaqlarda Azərbaycan ailələrinin çırağı yanır, analarımızın duaları eşidilir, abad, işıqlı məktəblərdən gülüzlü balalarının avazı gəlir, ocağımız alovlanır, suyumuz axır, otumuz göyür. Bu, Novruz arzularımızı möhkəmləndirir, hər il bayram tonqalı ətərafında üreyimizdə böyütdüyümüz saf niyyətlərin həyata keçməsidir.

Mənəvi dəyərlərə sadiqlik

Novruz bayramı əslərboyu milli mədəniyyətimizə sülhün, mehriban qonşuluğun, tolerantlığın, ümumbəşəri dəyərlərə sadiqliyin tarixi təccümü olub. Azərbaycan xalqının çoxəsrlik tolerantlıq ənənələri, fərqli mədəniyyətlərə hörmət duyğusu, multikulturallıq prinsiplərinə ehtiramı bu bayramda yaşayır. Tarixi Zəfəri ilə regionda yeni reallıqlar yaratmış Azərbaycan xalqı bu dəyərlərə hər zaman sadiqdır. Yaşadığımız coğrafiyanın sülh və əməkdaşlıq, dayanıqlı inkişaf, sosial rifah məkanına çevrilməsindən ötrü Azərbaycan Vətən müharibəsindəki qələbəmizdən sonra da yeno təşəbbüsü üzərinə götürüb. Ermənistanla sülh danışıqlarının məntiqi nəticəsinə çatması, ermənilərin türklərə qarşı bəslədikləri kin, nifrət unudub regional inkişaf proseslərinin bir parçasına çevrilmələri üçün bütün imkanları dövlətləndirməyə çalışır. O cümlədən ermənilərdən yeno məşa kimi istifadə edib Cənubi Qafqazda vəziyyəti qarşıdırmaq, regionu həmişə qan çanağı kimi saxlayıb burada öz geostrateji maraqlarını yeritmək istəyənlərin bu məkrli niyyətlərinin qarşısını alır.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev həm torpaqlarımızın azadlığına uzunmüddətli hazırlıq dövründə, həm hərbi əməliyyatların gedişində, həm də müharibədən sonrakı dövrdə olduğu kimi, bu məsələlərdə də sarsılmaz qətiyyət nümayiş etdirir. Bölgədə çirklə oyunlar oynamaq istəyən xarici güclərə sözünü açıq deyir. Onları belə əməllərindən əl çəkməyə, başqa xalqların işinə qarşı sülh proseslərinə mane olmamağa çağırır. Bu məkrli oyunların heç bir nəticə verməyəcəyini, regionda əsas reallıqları dikte edən Azərbaycanın iradəsi xaricində bu torpaqlarda hər hansı bədxah planın reallaşmayacağını onlara anladır.

Dövlət rəhbərimiz regionda həqiqətən dayanıqlı sülh və təhlükəsizlik arzuların bütün maraqlı tərəflərə əməkdaşlıq təklif edir. Bölgənin iqtisadi imkanlarını, kommunikasiya infrastrukturunu bu im-

kanlardan faydalanmaq niyyətində olan hər kəsin üzünə açıq. Bu, ulularımızdan gələn yaddaşdır. Milli-mənəvi dəyərlərimizin tələp etdiyi prinsiplərdir. Bunlar o dəyərlər, prinsiplərdir ki, əslərlə özünü doğruldub. Dünyanın ən müxtəlif məkanlarında dəfələrlə sübuta yetirib ki, sülhün, mehriban münasibətlərin, qarşılıqlı əməkdaşlığın, müştərik faydalar yaratmaq üçün mənasız müharibənin axırı yoxdur. Kin-küdurət, əbədi nifrət duyğusu fərdi də, bütövlükdə toplumu da kiçildir, cılızlaşdırır, insanlıq normalarından uzaqlaşdırır.

İnsanın xoşbəxtliyi, rifahı, çin olan arzuları barışdırır, qarşılıqlı hörmətdədir, keçmişin qaranlıq səhifələrini qapadıb gələcəyə yönəlməkdədir. Yeni səhifələri yeni niyyətlərlə, işıqlı amallarla qarşılayır. Bu gün Azərbaycan sülh proseslərinə sadiqliklə, Ermənistanla sülhün əldə olunması üçün üzərinə düşənləri ən yüksək səviyyədə yerinə yetirməklə bütün dünyaya öz dəyərlərinə, prinsiplərinə nə qədər bağlı olduğunu göstərir.

Novruz bayramı Azərbaycan cəmiyyətində də faydalı adət-ənənələri yaşadır. Bu bayram ərəfəsində insanlar evlərində, təsərrüfatlarında abadlıq işləri aparır, baharın gəlişi ilə torpağın əkilib-becorilməsinə başlayır. Novruz həm də milli birliymizə xidmət göstərir. Xalqımızın milli adət-ənənələrinə görə, Novruz bayramında küsülülər barışır, qohumlar bir-birini ziyarət edib, bayram süfrələri açır. İnsanları bir-birindən uzaq salan vəstələrin əhəmiyyətli şəkildə həyatımıza daxil olduğu müasir texnologiyalar və qloballaşma dövründə bütün bunlar son dərəcə önəmlidir.

Novruz ölkəmizdə siyasi mədəniyyətin inkişafı üçün də müsbət təsirlər yaradır. Siyasi partiyaların rəhbərləri arasında qarşılıqlı bayramlaşma ənənələri ölkəmizdə yeni, müstəqil siyasi mədəniyyətin təşəkkülünü göstərir.

Nəcib əməllər cərcəsi

Novruz tələp etdiyi mənəvi-əxlaqi prinsiplərlə təkcə Azərbaycan xalqını deyil, ümumilikdə bəşəriyyətin mənəvi dəyəridir. Bəzən bu bayramın islahat əlaqələndirilməsi kimi yanlış yozumlar olsa da, onun dinlə birbaşa bağlılığı yoxdur. Əlbəttə, islam da bizim milli-mənəvi dəyərlərimiz sırasında xüsusi yer tutur. Amma Azərbaycanda və türk xalqlarının yaşadığı çox böyük bir coğrafiyada Novruz bayramının qeyd edilməsinin tarixi islahatın qəbulundan da əvvəlki dövrlərin faktıdır.

Novruz bu gün türk dünyasının əsas mərkəzlərindən biri kimi çıxış edən Azərbaycanın yüksək fəallığı, ardıcıl təşəbbüsləri sayəsində mühüm qlobal güclərdən birinə çevrilməkdə olan türkdilli ölkələr arasında çox mühüm mənəvi bağdır. Müştərik dəyərimiz kimi bu bayram doğmalığımızı daha da gücləndirir, ortaq keçmişimizdən ortaq gələcəyimizə işıq saçır.

Novruz bayramının ümumbəşəri mənəvi dəyər statusu qlobal səviyyələrdə öz rəsmi ifadəsini tapıb. Belə ki, 23 fevral 2010-cu ildə BMT Baş Assambleyasının 64-cü sessiyasının iclasında martın 21-i "Beynəlxalq Novruz Günü" elan olunub. 28 noyabr - 2 dekabr 2016-cı il tarixlərində Efiopiyanın Əddis-Əbəbə şəhərində keçirilmiş UNESCO-nun Qeyri-Maddi Mədəni İrs üzrə Hökumətlərarası Komitəsinin 11-ci sessiyasında İraq, Qazaxıstan, Tacikistan, Türkmənistan və Əfqanıstan da Novruz bayramı nominasiyasına qoşulub.

Novruzun beynəlxalq səviyyədə öz layiqli qiymətini almasında, bütün dünyada belə yüksək ehtiramla qəbul olunmasında ölkəmizin rolu çox böyükdür. Milli-mənəvi dəyərlərimizin qorunması, inkişaf etdirilməsi və bütün dünyada tanıdılması istiqamətində illərdir ardıcıl iş aparan Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın böyük zəhməti sayəsində Novruz bayramı UNESCO tərəfindən Qeyri-Maddi Mədəni İrs üzrə Reprzentativ siyahısına daxil edilib.

Mehriban xanım Əliyevanın başqa milli-mənəvi dəyərlərimiz kimi Novruz bayramının təbliği istiqamətində apardığı işin həm önəmi, həm də uğuru bundadır ki, bu dəyərlər sadəcə söz olaraq yox, onlar nəcib əməllər, faydalı sosial-humanitar layihələrlə təqdim olunur. Məsələn, 2007-ci ilin Novruz bayramı ərəfəsində Mehriban xanımın təşəbbüsü ilə başlanmış "Hərəyə bir ağac ekək" kampaniyası bu gün də davam etdirilməkdədir. Kampaniya başlayandan sonra respublikanın bütün şəhər, rayon və qəsəbələrində vətəndaşlar, ayrı-ayrı idarə və müəssisələrin kollektivləri bu çağırışa səs verərək, yaşıl-yaşıl kampaniyasına qoşulublar. Ətraf mühitin saxlanması, ekoloji problemlərin həllinə töhfə olan bu layihə çərçivəsində respublikanın bütün guşələrində yüz minlərlə ağac ekilib, yeni parklar və bağlar salınıb. Təkcə 2020-ci ildə - "Nəsimi ili"ndə Mehriban xanım Əliyevanın ideyası və təşəbbüsü ilə böyük Azərbaycan şairi İmadəddin Nəsiminin 650 illik yubileyi münasibətilə bir gündə 650 min ağac ekilib.

Novruz bayramı xalqımızın böyük bir dəyəri kimi ədəbiyyatımızın, musiqimizin, xalq sənətimizin, milli mətbəximizin mərkəzindədir. Azərbaycanda və ölkə hüdudlarından kənarında yaşayan soydaşlarımız hər il bu bayramı böyük sevgi ilə qeyd edir, Novruz sevinci yeni nəsillərimizin təmsilçiləri üçün ömrün ən gözəl xatirələrindən birinə çevrilir və onların milli ruhdan böyüyüb tərbiyə olunmasında, bu yurda, bu elə bağlılığında müstəsna rol oynayır. Nə qədər ki, Azərbaycan xalqı var, Novruz sevinci də həyatımızda var olacaq, aşıladığı yüksək mənəvi-əxlaqi keyfiyyətlərlə bəşəriyyətə böyük faydalar gətirəcək.

*İradə ƏLİYEV,
"Azərbaycan"*

